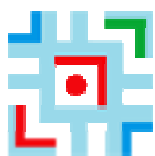

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

Додурич В.В.

Асистент

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Ясінецька І.А.

д.е.н., професор

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський, Україна

Кушнірук Т.М.

к.с-г.н., доцент

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський, Україна

СУТНІСТЬ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗБАЛАНСОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Існуючий в Україні господарсько-споживацький спосіб використання земель сільськогосподарського призначення з використанням ґрунтів, як джерела збагачення, довів свою неспроможність. Підтвердженням є зворотна реакція агроecosystem через поширення обсягів та зростання інтенсифікації деградаційних процесів навколишнього природного середовища і, перш за все, ґрунтового покриву на землях сільськогосподарського призначення. Поступово з'являється усвідомлення суспільством необхідності переходу від пріоритетності принципів отримання прибутків та нарощування обсягів агровиробництва за рахунок виснаження агроресурсного потенціалу до збалансованого використання сільськогосподарських земель. Потребу кардинальних змін організації виробництва і життєдіяльності зафіксовано міжнародними «деклараціями Ріо», якими впроваджено принципи сталого (збалансованого) розвитку всіх компонентів сфери життєдіяльності, базовим серед яких, як основи просторового розвитку та джерело продовольчої безпеки, є земля у широкому розумінні [1, с.100].

Наявним якісним станом ґрунтового покриву на землях сільськогосподарського призначення обумовлено необхідність впровадження реформ еколого-економічного і організаційно-управлінського спрямування, що потребує формування фінансово-економічного механізму та удосконалення системи інструментів досягнення збалансованого землекористування відповідно до напрямів державної політики та євроінтеграційних намірів України.

Реформування економічних відносин в сільському господарстві до останнього часу не створили такої системи економічного розвитку, яка б мала на меті забезпечення збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення, що є системою зв'язків між інституціональними суб'єктами цього процесу, чим обґрунтовано його ключову роль у відновленні і збереженні агроресурсного потенціалу регіонів та розвитку сільських територій.

Досягнення збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення від фінансово-економічного забезпечення агроecological безпе-

ки пов'язано з рівнем матеріально-технічного стану агровиробництва. В агропромисловому виробництві спостерігається тенденція скорочення обсягів надходження фінансових ресурсів у господарствах усіх форм власності, що призводить до скорочення матеріально-ресурсного потенціалу.

Тривале послаблення процесів відтворення основного капіталу в сільському господарстві потребує стратегічних і тактичних змін у реформуванні земельних відносин, а також посилення уваги в економічній політиці до активізації процесів залучення інвестицій у галузь [2, с.159].

Є необхідність опрацювання цілеспрямованої регуляторної державної політики, яка повинна забезпечити збалансований розвиток всіх форм ведення сільськогосподарського бізнесу з метою недопущення монополізації ринку оренди землі та ринку сільськогосподарської продукції, створення рівних економічних умови для розвитку аграрних підприємств різних форм господарювання. Вирішення цих завдань вимагає суттєвих фінансових надходжень та організації сільськогосподарського виробництва з принципово нових позицій, на основі врахування міжнародного досвіду, національних особливостей, ринкових умов і впливу існуючої кризи політичного, економічного, соціального, екологічного характеру.

Обґрунтовано, що саме ринкова вартість землі є основним засобом залучення іноземних інвестицій, насамперед як заставного капіталу, а важіль вільного обігу земельних ділянок розширює можливості залучення цілого ряду фінансово-економічних інструментів, як, наприклад, інструменту іпотеки, рентного регулювання, страхування [3, с.74].

Доведено, що останнім часом потенціал фінансово-економічних передумов забезпечення збалансованого рівня сільськогосподарського землекористування в Україні використовується не на достатньому рівні. Лишається не повністю задіяним напрям залучення фінансово-економічних інструментів і на цій основі аграрний сектор недоотримує інвестиції, що потребує державного регулювання. Інвестиції є найважливішим засобом забезпечення прогресивних структурних зрушень в охороні навколишнього природного середовища, в забезпеченні прийняттого рівня агроекологічної безпеки та збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення, поліпшення якісних показників діяльності на макро- і мікрорівнях.

Реалізація запропонованих положень вимагає вільного обігу земельних ділянок сільськогосподарського призначення для активізації використання системи фінансово-економічного інструментарію та узгодження інтересів розвитку підприємництва сільськогосподарського виробничого профілю із суспільно-екологічними й економічними запитами суспільства.

Список використаних джерел

1.Бабміндра Д.І., Третяк А.М. Земельні ресурси України та їх використання. Київ: ЦЗРУ, 2003. 143 с.

2.Паляничко Н.І. Земельно-іпотечне кредитування в системі фінансування землекористування. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 3. С. 159–164.

3.Шкуратов О.І. Страхування екологічних ризиків сільськогосподарської діяльності в системі забезпечення екологічної безпеки. *Економіка АПК*. 2016. № 5. С. 74–79.

The essence of the environmental and economic mechanism of balanced use of agricultural land

Abstract. The economic-consumer way of using agricultural lands in Ukraine with the use of soil as a source of enrichment has proven its failure. The existing qualitative condition of the soil cover on agricultural lands necessitates the introduction of ecological-economic and organizational-management reforms, which requires the formation of financial economic mechanism. Achieving a balanced use of agricultural land from the financial and economic provision of agro-ecological security is related to the level of the material and technical condition of agricultural production. Solving these tasks requires substantial financial income and the organization of agricultural production. It is justified that the market value of land is the main means of attracting foreign investment. primarily as collateral capital, and the lever of free circulation of land plots expands the possibilities of attracting a whole range of financial and economic instruments.

Деркульський Р.Ю.

к.е.н.

Інститут землекористування НААН України

м. Київ, Україна

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ЗАХОДІВ ЗАПРОПОНОВАНИХ У ДОКУМЕНТАЦІЇ ІЗ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Україна взяла на себе обов'язки з імплементації положень Директиви 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів та програм, в рамках Угоди про асоціацію.

Запровадження засад системи екологічної оцінки, які б встановлювали загальні принципи системи екологічної оцінки і залишали б державам-членам право врегулювати подробиці процедури її впровадження, враховуючи принцип субсидіарності, передбачений пунктом 8 преамбули Директиви 2001/42/ЄС. Водночас, згідно з пунктом 6 преамбули Директиви 2001/42/ЄС різні системи екологічної оцінки, що функціонують у державах-членах, повинні містити низку спільних процесуальних вимог, необхідних для досягнення високого ступеню охорони довкілля [1].

Положення директиви частково впроваджувалися з прийняттям 20.03.2018 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», проте постає необхідність у напрацюванні критеріїв за якими здійснюється стратегічна екологічна оцінка заходів запропонованих у документації із землеустрою, з одночасним врахуванням призначення землеустрою, особливостей розроблення документації із землеустрою та положень Директиви 2001/42/ЄС [1,2].

Оцінка стану навколишнього природного середовища є важливим етапом розроблення звіту про стратегічну екологічну оцінку. Для району, території територіальної громади, населеного пункту чи землекористувань це є